

OB NOVEM LETU 1905.

Začeli smo svoj XVIII. letnik. Ob sklepu lanskega letnika smo se obrnili do svojih naročnikov in sotrudnikov, da nam naj ostanejo zvesti tudi zanaprej. Z veseljem moremo reči, da smo našli pri vseh toliko blagohotnosti, da zremo v bodočnost s popolnim zaupanjem. Ne le to: Krog naših sotrudnikov se je še razširil, pridobili smo dobre moči, katere bodo obračale svojo pozornost zlasti na sodobni kulturni razvoj in s svojimi doneski povzdignile zanimivost našega mesečnika.

Tudi v slovenskem slovstvu nastaja prepad med modernimi pisatelji in med občinstvom vedno večji. Dasi puščamo pisateljem v stvareh okusa najširšo svobodo in izključujemo samo take stvari, ki bi žalile krščansko svetovno naziranje, smemo vendar reči, da

so si naši pisatelji pridobili splošno priznanje in se radujejo gorkih simpatij večine slovenskega čitajočega občinstva. Dasi smo v svojih literarnih kritikah mnogokrat jako strogi, nam mora vendar vsakdo priznati, da smo pravični. Mi ne ubijamo ne s preziranjem ne s sumničenjem, ampak se trudimo dati vsakomu, kar mu gre po pravici, bodisi prijatelj ali nasprotnik. Sicer pa imamo — hvala Bogu! — toliko prijateljev na Slovenskem, ki z našimi načeli popolnoma soglašajo, da smemo svoj list smatrati kot glavnega zastopnika sedanje slovenske kulturne ideje.

Bodi tudi v bodočem letniku tako! Vsem svojim sotrudnikom in naročnikom želimo srečno in veselo novo leto, katero jim bodi radosten začetek novega delovanja za svete naše vzore in za milo domovino!

Uredništvo „Dom in Sveta“.

SKRIVALNICA.

Kje je volk?

P. n. naročnikom.

Nekaterim p. n. gospodom smo poslali na ogled tudi drugo številko našega lista. Ako se ne naročijo, blagovolijo nam obe številki vrniti. Opozarjamo pa obenem, da dajemo novim naročnikom v nagrado popoln letnik 1894 ali 1895, ali pa prvih dvanajst števil „Vojske na Daljnem Vzhodu“, ako pošljejo naročnino za celo leto vnaprej. Priporočamo torej kar najobilneje naročevanje.

Upravništvo „Dom in Sveta“.

Listnica uredništva. G. A. R.: Poročilo o „Slovenskem gledišču“ je moralo to pot žal izostati. Prihodnji mesec priobčimo poročilo o obeh mesecih. Brez zamere! — Gdčna. A. Š. v P.: Eno vinjeto že vidite danes v listu. Druge slede. Srčen pozdrav!

Popravek. V Fr. S. Finžgarjevo črtico se je vrnila neljuba pomota. Na str. 84. mora biti namesto (Dalje) — (Konec) in na str. 90. (Dalje) izostane. Črtica je namreč v tej številki končana. — Str. 89. čitaj „Zvěřina“!

SKRIVALNICA.

Sultan: Kje je pa moj vezir?

NOVE KNJIGE.

Popis publikacija jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. 1867 do 1903. U Zagrebu 1904.

Stara Srbija i Arbanasi. Beograd 1904. Štamparija Dositrije Obradovića.

Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga 156.

Ljetopis jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za godinu 1904. 18 zvezak.

Dr. Iv. Ev. Krek: **Socializam**. Hrvatski priredio Teodor Crnković. U Zagrebu 1904. Tisak Dioničke Tiskare.

Nemško-slovenski tehniški slovar. Odbor za izdajo nemško-slovenskega tehniškega slovarja je dal tiskati posebne vzorce za nabiralne listke. Na vzorcih je natančno označena oblika in so določeni vsi podatki, kateri naj se na nabiralni listek zapišejo. Gospodje nabiralci tehniških izrazov in sploh vsi oni, ki so v interesu stvari pripravljeni, podpirati odbor, da se čim preje doseže izdaja prepotrebne nam tehniškega slovarja, se tem potom opozarjajo na navedene vzorce, kateri se brezplačno dobivajo pri „Slovenski Matlici“ v Ljubljani.

Listnica uredništva. Andrejev. Igro smo prebrali. Imate gotovo lep dar v dialogu in čeden, domač jezik. To nas veseli in svetujemo Vam, da peresa ne odložite. Toda začnite pri temelju, ne pri vrhu. Drama je vrhunec književne umetnosti. Morda ste res posebno zanjo poklicani. Spišite kaj manjšega za navadne odre. Tudi slovnice se poprimite! Ako želite natančnejše kritike v pismu, naznanite nam svoj naslov! Zdravi! — Jerčin P. Prosim, le pošljite!

SKRIVALNICA.

Kje je vajenec?

NOVE KNJIGE IN LISTI.

Ecclesiae Lavantinae Synodus Dioecisana, quam anno Domini 1903 coadunavit Michael Napotnik, Princeps-Episcopus Lavantinus etc. Marburgi, 1904. Sumtibus princ.-ep. Ordinariatus Lavantini. Typis typographiae S. Cyrilli. Str. 918.

Janka Kersnika zbrani spisi. Uredil dr. Ivan Prijatelj. Zvezek IV. Sešitek 1. in 2.: Gospod Janez. Kmetske slike. Humoreske. Povesti za ljudstvo. — Založil L. Schwentner v Ljubljani, 1905. Cena broš. 5 K, po pošti 5.20 K, v platno vez. 6 K, pol-franc. 7 K.

Kongreganist. Knjižica za članove Marijinih kongregacija. Napisali dr. Jos. Pazman in O. Jos. Celinščak D. J. Sarajevo. Naklad Preč. Kaptola Vrhbosanskoga. 1904. Za ženske člane je izšla enaka knjižica: **Kongreganistica.**

Kdy na bojištích dohřímají děla?! Jan Ev. Nečas. V Praze 1904. Nakladatelství V. Kotrby.

Świat Słowiański. Miesięcznik pod redakcją dra. Feliksa Koniecznego. Kraków. Redakcja Ul. Wiślna 5. Admin. w Księgarni G. Gebethnera i S—ki. — Naročnina za leto 10 K, za četrt leta 2 K 50 h.

SKRIVALNICA.

Kje je lovec?

PREŠERNOV SPOMENIK.

Josip Stritar je izdal oklic za nabiranje darov za Prešernov spomenik, v katerem pravi: Prešernov spomenik je gotov; slava umetniku, gospodu Zajcu, ki je tako izvrstno izvršil svojo častno nalogo! Ko v ces. livarni dunajski zagledaš bronastega moža, oveseli se ti duša: Glejte ga, to je naš Prešeren! Prešernov spomenik imamo, ali še ne tam, kjer je edino pravo mesto njegovo, v stolici slovenske domovine, v beli Ljubljani! — Nemški narod se pripravlja letos sijajno slaviti svojega Schillerja po vseh delih sveta, koder se glasi nemška govorica. Ravno prav: Nemci Schillerja, Slovenci Prešerna! Kar je njim njih Schiller, to je nam naš Prešeren, in še več! Ali v ta namen je potreba še, kakor se mi je dejalo, 20.000 kron. — Na noge torej, Slovenci in Slovenke! V Prešernovem imenu vsaj bodimo složni! Z veseljem sezimo vsak v svojo domačo hranilnico, prostorno ali uborno, ter izkažimo s primernim darom svojo hvaležnost in ljubezen našemu Prešernu! Ne bilo bi nam v čast, ko bi imel spomenik shranjen biti v livarni, mesto da se postavi, kamor je določen.

Kjer se slovenska čuje govorica,
pokladajmo dari mu na oltar;
gospod in kmet, mladenič in devica,
otrok in mati svoj prinesi dar!
En duh, en glas! Ves rod slovenski vstani:
Prešernov spomenik naj bo v Ljubljani!

Josip Stritar.

Listnica uredništva. Izumitelj novega sestava za poučevanje analfabetov potom projekcije v L.: Pravite, da se po Vašem sestavu olajša učenje alfabeta tudi najtršim glavam in da bo torej Vaš izum jako nevaren analfabetstvu. Mogoče. A mi ne moremo priobčiti Vašega črteža, dokler svoje iznajdbe ne izpopolnite. — Izumitelju novega zrakoplovnega sestava v R.: Premišljevali smo Vaše načrte. Naznanite nam svoj natančni naslov! Do Marta ne boste mogli priti s svojimi kolesčki, to je gotovo, a če se Vam posreči, da letite z njimi vsaj okoli zemlje, bomo prav zadovoljni. — G. Š. v Kanalski dolini: Vašo zbirko krajevnih imen smo poslali g. pisatelju dotičnega sestavka, ki jo bo uporabil. Hvala Vam lepa! — Za to številko smo morali odložiti mnogo spisov, ker nam je primanjlo prostora, zlasti je izostalo več književnih ocen. Prosimo potrpljenja gg. sotrudnike. Pride prihodnjič na vrsto.

Popravek. Po pomoti se je na strani 299. vrnilo Zvonimir. Pesem je Marijanova.

SKRIVALNICA.

Kje je lisica?

P. n. naročnikom.

Cenjene naročnike prav vljudno prosimo, naj obnovijo naročnino za drugo polletje. Oni pa, ki so te dni prejeli opomin za zaostalo naročnino, naj isto čimprej poravnajo.

Uredništvo „Dom in Sveta“.

Našim sotrudnikom. Častite p. n. sotrudnike prosimo, naj ne pošiljajo svojih spisov na splošni naslov „Uredništvu Dom in Sveta“ ali „Upravništvu“ v Marijanišče, marveč leposlovne stvari naravnost dr. Mihaelu Opeka — Hôtel Union (ne več Komenskega ulice), znanstvene ter ilustracijske pa dr. E. Lampetu, Kopitarjeve ulice št. 2.

Listnica uredništva. Og. sotrudnikom „Jugoslovanskega Almanaha“: Vprašujete nas, kaj je z „Jugoslovanskim Almanahom“? Ne vemo. Pri kronanju kralja Petra so sklenili, da ga izdadó, in da bodo v njem zastopani vsi jugoslovanski narodi. Slovenci so sklenili, da priobčijo svoje spise v treh oddelkih, ker so „moderni“ rekli, da oni ne morejo skupno nastopiti z drugimi strankami. Napovedovali so, da bodo spisali za „Almanah“ politično zgodovino Slovencev, da bodo v njem napadli „Družbo sv. Mohorja“ in „Družbo sv. Cirila in Metoda“ itd. Mi smo glasovali sicer za skupni smoter vseh Slovencev, ko smo pa slišali o teh naklepih, smo bili slednjič veseli, da nas „moderni“ tako temeljito zaničujejo in se branijo naše družbe. Pod streho jih je vzel s socialnimi demokrati vred „Ljubljanski Zvon“, ki si misli menda na ta način podaljšati življenje. Slovenci so odposlali svoje spise. „Dom in Svetovci“ so poslali natančno toliko, kolikor jim je bilo odmerjenega prostora; razsodniki so bili gg.: Finžgar, dr. Opeka in dr. Lampe. „Moderni“ so se hvalili, da so poslali trikrat več, vse originalno in protireakcionarno! A Almanaha ni hotelo biti! „Ljubljanski Zvon“ je takoj našel vzrok, zakaj ga ni! „Dom in Svet“ je kriv — je dejal. Seveda, kdo drugi? To soglaša z logiko „modernih“. Almanaha pa še zdaj ni, dasi je preteklo že pol leta. Trdijo, da so krivi Bolgari, ki nečejo Srbom poslati svojih spisov. Sicer se pa zdi, da je tudi v Belgradu jako padlo prvotno navdušenje. Kralj Peter kupuje topove in puške in menda nima posebnega veselja, da bi izdajal knjige jugoslovanskim pisateljem — modernim in nemodernim, naprednim in nazadnjaškim. Saj so dobili redove! Kadar izvemo, kaj je z rokopisi, sporočimo! Dotlej — upajmo v jugoslovansko bodočnost!

SKRIVALNICA.

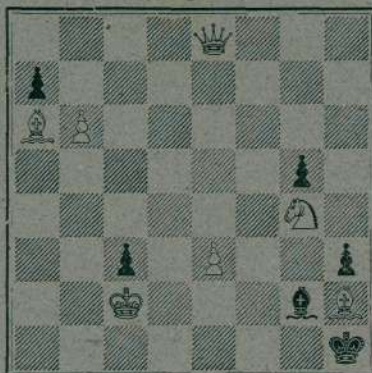
Kje je ribič?

ŠAH.

Naloga 198.

A. Uršič.

(Original.)

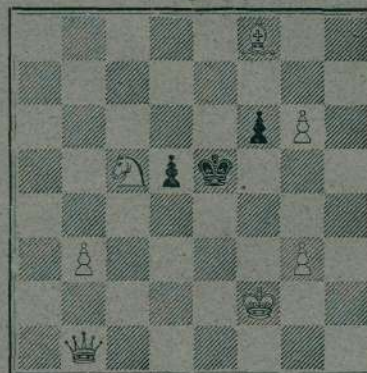

Mat v tretji potezi.

Naloga 199.

A. Uršič.

(Original.)

Mat v drugi potezi.

Razno.

Popravek: V nal. 194 odpadi beli leta-vec h4; v nal. 197 je el bela dama. V mojstrskem turnirju v Ostende imata Janovský in Maroczi največ dobrih partij in s tem upanje na prvo nagrado. V Barmenu bosta, kakor vse kaže, mojstrski in stranski turnir jako živahna in zanimiva. Čehi bodo imeli v

prvi polovici septembra splošen šahovski sestanek v Pragi z namenom ustanoviti češko šahovsko društvo. — Za „oreh“ podamo čez počitnice dijakom in sploh našim šahovcem to-le dvozložko:

Naloga šte. 200.

Beli: Kc5, Ta8, p a5, c6, d5.

Črni: Ka6, p a7, b5.

SKRIVALNICA.

Kje je hribolazec?

NOVE KNJIGE IN LISTI.

Ruch cyrillo-methodějský je nov mesečnik, ki je začel izhajati dne 30. avgusta na Velehradu. Objavljal bo spise o cirilo-metodijski ideji iz vseh slovanskih narodov. Ta list deluje v isti smeri, ki jo je začrtala knjižica „Idea cyrillo-methodějská“, o kateri govorimo v književnih poročilih.

Slava Mariji! Ob tristoletnici prve Marijine družbe na Slovenskem. 1605 — 1905. Izdalo osrednje vodstvo Marijinih družb za ljubljansko škofijo. 1905. Tisk Rih. Šeber nasl. v Postojni. Str. 60.

Nebesa. Roman. Spisal Marko Zorin. Ljubljana, 1905. Tiskal Drag. Hribar. — Ta roman je namenjen kolportaži in v pripovedni obliki rešuje razne verske in socialne

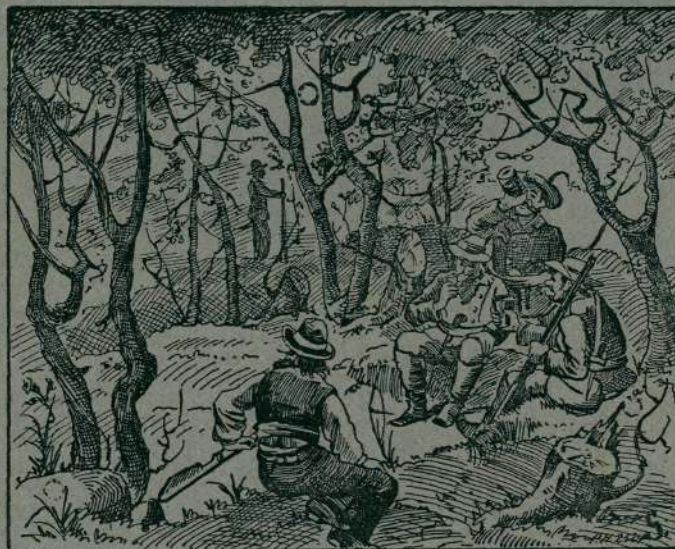
probleme. Vsak mesec izideta po dva zvezka à 50 h. Naroča se pri g. Ivanu Fajdiga v Radovljici (Gorenjsko).

O užitnini od vina in mesa. Nekoliko pouka za slovenske obrtne stranke na deželi in v nezaprtih mestih. Spisal Maks o Kostanjevec, c. kr. finančni nadkomisar v Ljubljani. (Kmetijska knjižnica, V. zvezek.) Ljubljana, 1905. Založila c. kr. kmetijska družba Kranjska. Cena K 1.50 (s poštnino vred.) — V isti „Kmetijski knjižnici“ so doslej izšle knjige: I. Dr. E. Hotter: Gnoj in gnojenje. — II. Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu. — III. Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročilo o letini. — IV. Dr. Steuert-Pirc: Sosedu Razumnika prašičja reja.

Mir med Rusijo in Japonsko. Po sklepu lista je došlo poročilo, da je vojska med Rusijo in Japonsko končana. V seji mirovne konference, v torek 29. avgusta, je Japonska nenadoma odstopila od zahtev, ki so bile vzrok neporazumljenju mirovnih delegatov. Rusija in Japonska si Sahalin razdelita, Rusija ne plača vojne odškodnine. Ostale pogoje priobčimo prihodnjič.

Fra Grga Martič, slavni bosenski pesnik, je umrl dne 30. avgusta.

SKRIVALNICA.

Kje je glavar?

TRDOSRČNA GOSPA.

NARODNA PESEM IZ NAKLEGA.

Kmetič je prinesel daciје,
en'ga krajcerja zmankal' je.
„Al' b' mi ga hot'li upati,
al' b' mi ga hot'li šenkati?“
„Jaz ga ne upam ne,
šenkam pa tudi ne!“ —

Zaprla ga je v turen temen.
Notri je en leten dan,
da je že pozabila nanj. —

Zdaj pa gospa bolna leži,
bolna leži, milo ječi:
„Kaj ti pravim, kelner'ca:
pojdi v kevder velbani
po te sladke rozolije!“ —

„Kaj vam pravim, žlahtna gospa:
Spovejte se, obhajajte se!
Na prag' stojita ovna dva,
oba z rogmi vkup trkata,
men' pa v kevder branita!“

Gor' poskočila žlahtna gospa,
tekla je v kevder velbani
po te sladke rozolije. —

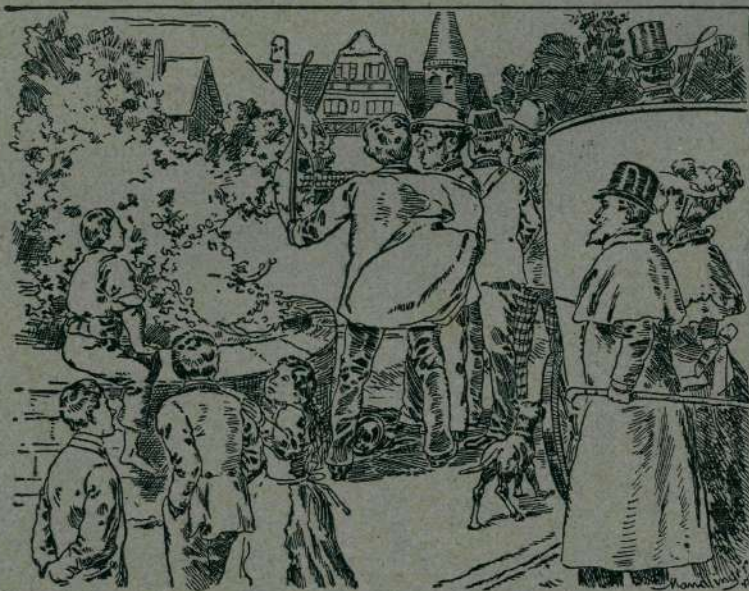
Zagrab'la sta jo ovna dva
in nesla jo na dno pekla: —

Nā to imaš, žlahtna gospa,
ker s' tak ječila kmetiča!
Krajcerček, krajcerček, majhen denar,
mogla je dati dušo zanj! —

Zapisal F. B.

SKRIVALNICA.

Kje je gospodična?

SESTRICA.

NARODNA IZ LJUTOMERSKIH GORIC.

Sestrica stani, na pašo boš šla,
boš gnala dva jünca no kunjiče tri.

Sestra ne stala na pašo ne šla —
„Bog daj, da bi spala do črn'ga peklá!“

Brat zeme oralo no ide orat,
napreže dva jünca no kunjiče tri.

Gda prvo je brazdo brat vünziorá,
prileta je kjemi en črni kavrán:

„Brat püsti oralo pa beži dumú,
da sestrice tvoja že v zarokih je!“

„Tega ne verjen, pa neden ¹⁾ dumú,
ve sestrice moja še malička je.“

Gda drügo je brazdo brat vünziorá,
pristopa je kjemi en zelen gospod:

„Brat püsti oralo pa beži dumú,
da sestrice tvoja že svati ima!“

¹⁾ ne grem.

„Tega ne verjen pa neden dumú,
ve sestrice moja še malička je.“

Gda tretjo je brazdo brat vünziorá,
prileta je kjemi en beli golob.

„Brat püsti oralo, pa beži dumú,
da sestrice tvoja že k poroki gre.“

Püstaj oralo pa ša je dumú,
tri vidaj na dvori žarečih kočij.

Na tretjoj kočiji mi sestra sedi,
zajokana v rokah en glažeh drži.

„Lübi moj brat, napi mi enkrat
vujmeni Bogá no svet'ga Duhá!“

Krožico zdigne, napije jo brat
vujmeni Bogá no svet'ga Duha.

Rešena sestra zaj jegova je,
prileta ji enjgel, jo pela v nebo.

Zapisal Peter Skuhala.

SKRIVALNICA.

Kje je lovec?